

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

AMERIKA ADABIYOTIDA OILAVIY SADOQAT VA MILLIY XIYONAT MAVZULARI.

N.S.Qosimova

Jizzax davlat pedagogika universiteti O'qituvchisi

qosimovan561@gmail.com

ANNOTATSIYA : *Amerika adabiyotining nazm janrida sadoqat va xiyonat qahramonning ichki kechinmalari, o'ta shaxsiy va ruhiy holatlari orqali ifodalanadi. Bu motivlar she'rda chuqur og'riq, sevgi, umidsizlik yoki ishonchni aks ettiradi. She'riy obrazlar orqali sadoqatning yuksakligi yoki xiyonatning o'tkirligi o'quvchining qalbida aks-sado beradi. She'riyat sadoqat va xiyonatning yurakka qilgan zarbasini ifodalash uchun kuchli hissiy vositalardan foydalanadi.*

KALIT SO'ZLAR : *nazm, sadoqat, motiv, metaforiya, axloq, jamiyat, qalb, sheriya*

She'riyatda sadoqat va xiyonat ko'pincha tabiat yoki hayotdagi turli hodisalar bilan ramziy tasvirlanadi. Masalan, gullar sadoqatni, bo'ron esa xiyonatni ifodalashi mumkin. Bu ramzlar she'rning chuqur ma'nolarini ochib beradi. Sadoqat va xiyonat she'riyatda ko'pincha metaforalar va allegoriyalar orqali beriladi, bu esa mazmuni yanada kengaytiradi va o'quvchining tushunchasini boyitadi. Masalan, "sadoqat ildizi" yoki "xiyosat zahri" kabi iboralar o'quvchi uchun motivning asosiy ma'nosini yorqin tasvirlaydi. She'riyatda sadoqat va xiyonatni ifodalashda qofiya va ritm muhim rol o'ynaydi. Qofiya va ritm motivning kuchini oshirib, o'quvchi qalbiga chuqur kirib boradigan melodik ifodani yaratadi. Bu she'riy usul hissiyotlarni yanada kuchliroq etkazadi. Shuningdek, sadoqat va xiyonatning ziddiyatlari she'rning tuzilmasida ham aks etishi mumkin. Masalan, bir she'rda sadoqat va xiyonat o'rtasidagi qarama-qarshilik she'rning tuzilmasiga ham singdirilgan bo'lishi mumkin, bu esa motivni yanada kuchliroq va ma'nodor ifodalashga xizmat qiladi. Nazmda sadoqat va xiyonat ko'pincha ijtimoiy va madaniy ma'noga ega bo'ladi. She'rlar jamiyatdagi sadoqatga oid qadriyatlarni madh etishi yoki xiyonatni qoralashi orqali ijtimoiy ongini shakllantirishga hissa qo'shadi. Qolaversa, she'riyatda sadoqat va xiyonat ba'zida tarixiy yoki siyosiy voqealar orqali tasvirlanadi. Bu voqealar she'rning asosiy mavzusi bo'lishi mumkin va shu orqali ijtimoiy xabar yetkaziladi. Masalan, milliy sadoqat yoki siyosiy xiyonat kabi mavzular she'riyatda keng qo'llaniladi. She'riyatda sadoqat va xiyonat motivlari insonning ma'naviy yo'li va ichki dunyosini chuqur o'rganish uchun xizmat qiladi. Ular kitobxonni hayotning ma'nosi, insoniy burch va axloqiy tanlovlar haqida mulohaza yuritishga undaydi. She'riyat ko'pincha sadoqat va xiyonat motivlari orqali o'quvchiga axloqiy saboqlar beradi. Bu saboqlar insonga o'zini va boshqalarni tushunishga, yaxshilik va yomonlikni ajratishga yordam beradi.

Bredstritning eri Simon Bredstritga bo'lgan chuqur muhabbat va sadoqatini ifodalaydigan quyidagi she'ri 17-asr Amerika adabiyotining eng qadrlanadigan she'rlaridan biridir. Quyida ushbu she'rni tahlil qilib beramiz:

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

She'r 12 qatorli bo'lib, har bir satrda ohangli va ohangsiz bo'g'inlar ketma-ket ishlatilgan. Bu ifoda shakli she'rga ritm va musiqiylik beradi. She'rda sadoqat, sevgi va abadiylik g'oyalari yoritilgan. Bredstrit eri bilan bo'lgan munosabatlarini ta'riflab, bu sevgini boshqa hech kim bilan taqqoslab bo'lmasligini ta'kidlaydi.

Masalan:

ASLIYAT	TARJIMA
<p>"If ever two were one, then surely we. If ever man were loved by wife, then thee;"</p>	<p>"Agar hech qachon ikki kishi bitta bo'lgan bo'lsa, biz shundaymiz. Agar hech qachon er xotin tomonidan sevilgan bo'lsa, bu sensan;"</p>

Bu satrlarda Bredstrit o'zining eri bilan bir butun bo'lganini tasvirlaydi. "Agar hech qachon ikki kishi bitta bo'lgan bo'lsa, biz shundaymiz," deya, u o'zaro sevgi va sadoqatning kuchini ta'kidlaydi. Bu satrda sevgi faqat hissiyot emas, balki ruhiy birlashuv sifatida ko'rsatiladi. She'rda ko'pchilik oddiy so'zlar orqali chuqur ma'no berilgan. "To My Dear and Loving Husband" she'ri Annening eri Simon Bredstritga bo'lgan abadiy va cheksiz sevgis va sadoqatini ifodalovchi chuqur va samimiy asardir. She'rda sevgi va sadoqatning kuchi, abadiylik g'oyasi va insonning eng chuqur his-tuyg'ulari tasvirlangan. Bu she'r Bredstritning o'z eri bilan bo'lgan chuqur ruhiy bog'lanishini, shuningdek, sevgi va sadoqatning qanday qilib inson hayotiga ma'no berishini ko'rsatadi.

Amerika adabiyotida oilaviy sadoqat va milliy xiyonat mavzulari keng tarqalgan bo'lib, shaxsiy munosabatlar va kengroq ijtimoiy masalalar o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirni aks ettiradi. Ushbu mavzular qanday qilib turli asarlarda namoyon bo'lishi haqida bir o'rganish. Ko'plab hikoyalar oilaviy sadoqatning ahamiyatini ta'kidlaydi, qahramonlar sevimlilari uchun muhim qurbanliklar qilishadi. Bu sadoqat kuch manbai bo'lishi mumkin, lekin shaxsiy xohishlar oilaviy majburiyatlar bilan to'qnashganda nizolarni ham keltirib chiqarishi mumkin. Asarlar ko'pincha avlodlar o'rtasidagi ziddiyatni tasvirlaydi, bu erda katta oilaviy a'zolar an'anaviy qadriyatlarni ushlab turishadi, yosh qahramonlar esa buni chaqirishi mumkin. Ushbu kurash oilaviy munosabatlardagi sadoqatning murakkabligini ta'kidlaydi. Milliy xiyonat mavzusi tarixiy voqealar, masalan, urushlar yoki fuqarolik huquqlari harakatlari bilan bog'liq adabiyotda tez-tez uchraydi. Qahramonlar o'z hukumatlari yoki jamiyatlari tomonidan erkinlik va adolat g'oyalari saqlanmayotganidan xiyonat his qilishi mumkin. Ko'plab mualliflar milliy xiyonatning shaxsiy va kollektiv identitetga ta'sirini o'rganadilar, ayniqsa, cheklangan jamoalarda. Shaxsiy identitet va milliy g'oyalar o'rtasidagi to'qnashuv ko'pincha umidsizlik hislarini keltirib chiqaradi. Ikki tomonlama Sadoqat: Qahramonlar ko'pincha oilaviy sadoqat va o'z mamlakatlariga bo'lgan majburiyat o'rtasida

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

navigatsiya qiladilar. Ushbu ziddiyat axloqiy dilemmani yaratishi mumkin, masalan, urush, immigratsiya yoki fuqarolik huquqlari bilan bog'liq asarlarda. Ba'zan, bir mamlakatga sadoqat oilaga sadoqat bilan to'qnashishi mumkin. Qahramonlar ba'zi vaziyatlarda oilaviy a'zoni qo'llab-quvvatlash va milliy qonunlarga yoki jamiyat kutganlariga amal qilish o'rtasida tanlov qilishlari kerak bo'lishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. ahmudov N., Xudoyberganova D. O'zbek tili o'xshatishlarining izohli lug'ati. – T.: Ma'naviyat, 2013. – 320 b.
2. Maxmudov N. Til va madaniyat. – T.: O'zbekiston, 1992. – 110 b.
3. afarov Sh. S. Kognitiv tilshunoslik. – J.: Sangzor, 2006. – 14 b.
4. afarov Sh.S. Semantika. –T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi. 2013. – 15 b.
5. Safarov Sh.S. Til nazariyasi va lingvometodologiya. Monografiya. – T.: Bayoz, 2015. – 376 b.
6. йлор Э.Б. Первобытная культура. – М.: Политической литературы, 1989. – С. 30.
7. Шаклеин В. М. Лингвокультурология. Традиции и инновации. – М.: Флинта, 2012. – 301 с.
8. Shomaqsudov A., Rasulov I., Qo'ng'urov R., Rustamov H. O'zbek tili stilistikasi – T.: O'qituvchi, 1983. – 13 b.